

КАМПЕТЭНТА

КАБ НЕ ВЫСАХЛА ЖЫВАТВОРНАЯ КРЫНІЦА

Чаму ў Беларусі такія актуальныя праблемы воднай гаспадаркі?

Здавалася б, на першы погляд, праблемы забеспячэння вадой жыхароў нашай краіны як такой няма.

Яшчэ са школьных гадоў мы дакладна ведаем, што Беларусь — «краіна блакітных азёр», і прыроднага запасу вады нам хопіць на доўгія дзесяцігоддзі. Аднак спецыялісты б'юць трывогу: 25 працэнтаў проб вады з грамадскіх калодзежаў сёння не адпавядаюць санітарным патрабаванням з-за павышанага ўтрымання нітрату. Сітуацыя з цэнтралізаваным водазабеспячэннем таксама далёкая ад ідэалу: больш за 18 працэнтаў проб водаправоднай вады былі непрыдатныя да ўжывання з-за павышанага ўтрымання ў ёй жалеза.

Паводле інфармацыі санітарна-эпідэміялагічных службаў, сёння ў краіне патрэба ў станцыях абезжалезвання складае амаль 60 працэнтаў. Пры гэтым яна максімальная ў Гомельскай вобласці — 86,9 працэнта. Такія звесткі былі агучаны на пашыраным пасяджэнні Прэзідыума Савета Рэспублікі.

Дарэчы, для забеспячэння ўсіх жыхароў беларускіх аграгарадкоў цэнтралізаваным водазабеспячэннем неабходна пабудаваць 2 300 км водаправодных сетак і 570 артэзіянскіх свідравін. Для таго каб гэта ажыццявіць, трэба каля 220–250 мільёнаў долараў. Сума прыстойная. Зразумела, што мясцовым уладам такая задача не пад сілу. Вырашаць яе, на думку спецыялістаў, неабходна ў маштабах краіны з прыцягненнем сродкаў інвестараў.

Зрэшты, забеспячэнне якаснай пітной вадой — усяго адна з болевых кропак водазабеспячэння, якія, што называецца, сёння на паверхні. **Доктар тэхнічных навук, прафесар Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Анатоль ГУРЫНОВІЧ** працуе над праблемамі воднай гаспадаркі нашай краіны ўжо не адзін дзясятак гадоў. На думку вучонага, сёння прыйшоў час комплексна падыходзіць да сітуацыі, якая склалася ў сістэме водазабеспячэння насельніцтва, вывучаючы праблемы галіны з розных бакоў. Напрыклад, большасць водазаборных свідравін (а іх сёння ў розных рэгіёнах краіны за 30 тысяч) знаходзіцца ў незадавальняючым стане, і больш за траціну — не працуе.

Навукоўцы налічваюць некалькі сотняў крыніц забруджвання падземных і паверхневых водаў. Ільвіную долю тут займаюць сельскагаспадарчыя прадпрыемствы. З палёў і ферм у рэкі сцякаюць рэшткі хімічных рэчываў, якія ўжываюцца для барацьбы з пастэрамі і шкоднікамі, пестыцыды, а таксама арганічныя і неарганічныя ўгнаенні, якія змяшчаюць азот, фосфар, калій і іншыя хімічныя элементы.

Вялікую трывогу ў экалагаў выклікаюць і скіды з прамысловых прадпрыемстваў. Больш за ўсё пакуюць ад гэтага рэкі, размешчаныя побач з буйнымі населенымі пунктамі. Напрыклад, такія, як Свіслач на ўчастку, які праходзіць ніжэй Мінска, Уза побач з Гомелем, а таксама рэкі Уша ніжэй горада Маладзечна, Днепр, Бярэзіна ніжэй горада Барысава, Прыпяць, Ясельда, Заходні Буг каля Брэста, рака Мухавец у раёне горада Кобрына. Паводле звестак Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі, у мінулым годзе ў краіне было скінута ў навакольнае асяроддзе каля васьмі мільёнаў тон сцэкавых водаў.

Знос сетак і інжынерных збудаванняў сістэм водазабеспячэння і водаадвядзення ў сярэднім па краіне на гэты момант перавышае 60 працэнтаў.

неабходных мер па ліквідацыі недахопаў прывядзе да яшчэ большага зніжэння якасці пітной вады і паслуг каналізацыі, пагаршэння эканамічнага і фінансавога стану спецыялізаваных арганізацый.

Сёння ўсе аб'екты і прадпрыемствы сістэмы водазабеспячэння насельніцтва знаходзяцца ў распараджэнні жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Пасля ліквідацыі Міністэрства меліярацыі і воднай гаспадаркі БССР у нас адсутнічае дзяржаўны орган кіравання гэтай галіной, што прывяло да становішча, калі ў краіне няма адзінай і зладжанай палітыкі далейшага развіцця сістэмы воднай гаспадаркі рэспублікі. Напрыклад, няма тэхнічных рэгламентаў бяспекі вады, адсутнічаюць метадалогіі маніторынгу і ацэнкі запасаў падземных водаў на тэрыторыі Беларусі. Практычна ніхто не можа дакладна сказаць, як у далейшым варта выкарыстоўваць глеістыя пляцоўкі, а гэта, між іншым, дзевяць мільёнаў тон патэнцыйных угнаенняў. А як абясшкодзіць атрутныя асідкі сцэкавых вод? Гэта яшчэ адно з многіх нявырашаных пытанняў.

Асобная праблема — беражлівая адносіны да водных багаццяў Беларусі, бо гэта стратэгічны і жыццёва важны для жыхароў нашай краіны рэсурс. І ён не бязмежны. На словах гэта разумеюць усе. А на справе

задач неабходна стварыць цэнтралізаваны дзяржаўны орган, магчыма нават адрадыць дэпартамент па меліярацыі і воднай гаспадарцы.

Беларусь з 2009 года далучылася да «Працола па праблемах вады і здароўя», у якім было вызначана, што ахова здароўя чалавека павінна ажыццяўляцца шляхам паляпшэння кіравання воднымі рэсурсамі, аховы экасістэм і прадукцыйнасці, кантролю і зніжэння звязаных з вадой захворванняў. Былі распрацаваны «Аналітычны даклад аб стане воднай гаспадаркі» і «Водная стратэгія Рэспублікі Беларусь на перыяд да 2020 года». Аднак, паводле слоў спецыялістаў, усе гэтыя дакументы пакуль не атрымалі ніякага далейшага прасоўвання. І на практыцы амаль нічога не робіцца, каб гэта выправіць.

Па ініцыятыве Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу цяпер ідзе дапрацоўка паправак у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб пітным водазабеспячэннем», які быў прыняты яшчэ ў 1999 годзе і патрабаваў карэкціроўкі з улікам патрабаванняў часу і сітуацыі, якая склалася ў воднай гаспадарцы краіны. Спецыялісты спадзяюцца, што новае заканадаўства дазволіць вырашыць найбольш вострыя праблемы, якія наспелі ў сістэме забеспячэння насельніцтва пітной вадой. Аднак цалкам відавочна, што сітуацыя патрабуе больш комплекснага і

Фота Анатоля Кішчука

Да таго ж нізкі ўзровень іх тэхнічнага абслугоўвання, а таксама недахоп фінансавых сродкаў на мадэрнізацыю вядуць да вялікіх страт вады — да 30 працэнтаў, у той час як сярэдні паказчык па краінах Еўрасаюза вагаецца ў межах 10 працэнтаў.

Паводле слоў спецыялістаў, цяпер склалася сітуацыя, пры якой далейшае зацягванне з прыняццем

складваецца сітуацыя, якая мяжуе з безгаспадарчасцю. Ні для кога не сакрэт, што большасць прамысловых прадпрыемстваў выкарыстоўваюць пітную ваду для тэхнічных патрэб і не зацікаўленыя ўкараняць водазберагальныя тэхналогіі вытворчасці.

Многія спецыялісты сыходзяцца ў меркаванні, што для вырашэння ўсіх гэтых

сістэмнага падыходу ў частцы размеркавання сферы ўплыў і адказнасці паміж мясцовымі органамі ўлады і зацікаўленымі ведамствамі — у першую чаргу ў мэтах стварэння эфектыўнай водагаспадарчай палітыкі, якая павінна быць накіравана на дасягненне ўстойлівага развіцця эканомікі Беларусі.

Наталля БІТЭЛЬ.

МЕРКАВАННІ

ШТО Б ВЫ ЗМЯНІЛІ Ў РАБОЦЕ СІСТЭМЫ ЖКГ?

Такое пытанне мы задалі людзям, якія маюць прамое і апасродкаванае дачыненне да гэтай сферы.

Старшыня Крупскага раённага Савета дэпутатаў Дзмітрый КЛІМЯНКОЎ:

— У мяне адзінае пажаданне: каб нармальна ставіліся да выканання сваіх абавязкаў усе работнікі гэтай структуры. У іх усё ёсць: грошы ёсць, вытворчыя магутнасці ёсць. Я мяркую па сваёй ЖКГ: павінен быць нейкі зладжаны калектыў, а ўсе неабходныя ўмовы ўжо створаны. Як гэтага дасягнуць? Зладжанасць — не аднаго дня справа. Неабходна рыхтаваць якасныя кадры, якія, дарэчы, павінны быць мясцовымі, каб яны хацелі жыць і працаваць у гэтым месцы. Толькі пры выкананні такой умовы ў нас будзе нармальнае праца. Як вы ведаеце, у сферу дзейнасці ЖКГ патрапілі могілкі, дарогі і іншыя аб'екты — я лічу, што гэта якраз тое, чым камунальнікі павінны займацца. За гэта яны атрымліваюць грошы. У цяперашняй эканамічнай сітуацыі трэба браць на сябе як мага больш аб'ёмаў, бо гэта зарплата супрацоўнікаў. Усе хочучы шмат грошай, але пры гэтым думаюць, як перакласці абавязкі на кагосьці іншага. Так быць не павінна.

Начальнік аддзела жыллёва-камунальнай гаспадаркі Дубровенскага раённага выканаўчага камітэта Тамара САПЕГІНА:

— Я хацела б, каб заканадаўства ў гэтай галіне было больш пастаянным, а то толькі навучымся працаваць па адных законах, як ужо з'яўляюцца новыя. Не вельмі добра, што абсалютна ўсё «скінулі» на жыллёва-камунальныя гаспадаркі. І могілкі, і дарогі, і водазабеспячэнне — за гэта адказвае ЖКГ. Неабходна падзяліць зоны ўплыву: няхай дарожнікі займаюцца дарогамі, энергетыкі займаюцца святлом — і гэтак далей. Засмучае, што людзі не бачаць плюсоў, якія ёсць у сістэме ЖКГ. Напрыклад, у нас хутка «Дажынкi», рамантуем многія дамы. Але і тут ёсць нюанс: вызначылі кошт квадратнага метра па капітальным рамонце, вышэй за які нічога рабіць нельга. А калі ў доме трэба і дах памяншаць, і вокны, а яшчэ патынкаваць?

Дырэктар Ашмянскага раённага ўнітарнага прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Сяргей БЕЛЯНКОЎ:

— Самае важнае — гэта перадаць камбінатам бытавога абслугоўвання лазні і гасцінічныя гаспадаркі, у тым ліку — і сельскія могілкі, інакш кажучы, забраць ад нас усе няпрофільныя аб'екты. Гэта асабіста мае меркаванне, а таксама меркаванне многіх іншых кіраўнікоў службы. Для таго каб нам нармальна працаваць, атрымліваць прыбытак і ўкладваць яго ў развіццё, у мадэрнізацыю нашага абсталявання, нам неабходны абаротныя сродкі. Вышэйназваныя аб'екты адносяцца да катэгорыі сацыяльных, таму яны прыносяць не прыбытак, а страты. Гэтыя страты ЖКГ пакрывае за кошт свайго прыбытку, тым самым сыходзяць абаротныя сродкі. А мы ж яшчэ плацім за ваду, электрычнасць, плацім зарплату. Мы павінны ўкладваць грошы ў мадэрнізацыю кацельняў, цепласетак, помпавых станцый — рабіць тое, чым мы і павінны займацца. А мы займаемся сацыяльнымі пытаннямі.

Блогер, грамадскі актывіст, вэб-распрацоўшчык, спажывец паслуг ЖКГ Дзмітрый ВАЛТКО:

— Калі выбіраць адну рэч, самую важную, то для мяне галоўным была б наяўнасць дакладнай, зразумелай і прагназуемай зваротнай сувязі ад ЖКГ. Каб гэта не была нейкая скрыначка, у якую бабуля з суседняга пад'езда нешта адправіла, і ўсё гэта ў выніку страцілася. Гэта значыць, каб чалавек напісаў, і яму адказалі. Напрыклад: адрамантуйце асфальт. І адказ: паважаны, ну няма цяпер на гэта грошай, мы запланавалі асфальтаванне на пэўную дату, па выкананні мы абавязкова напішам. Зараз, калі браць той жа самы партал 115.бел, то пачак маіх заўваг «вісіць» там на кантролі ўжо не першы месяц. І я не атрымліваю ніякай зваротнай сувязі. Яшчэ адзін прыклад: нядаўна хадзіў у ЖЭС, каб адрамантавалі плітку каля дома. Запісалі мой тэлефон, дырэктар паабяцаў, што патэлефануе і раскажа, колькі гэта будзе каштаваць, — і ўсё, знік. Калі няма зваротнай сувязі, то і няма даверу да ЖКГ.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ. lukashevich@zviazda.by